

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 2181/18

לפני :
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט י' עמית
כבוד השופט מ' מזוז

העותרים :
1. פלוני
2. פלוני
3. פלונית
4. פלוני
5. פלוני
6. פלוני

נ ג ד

המשיבים :
1. מפקד כוחות צה"ל באיו"ש
2. מתאם הפעולות בשטחים
3. שר הפנים
4. הממונה על ביקורת הגבולות

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

בשם העותרים :
עו"ד מאגיד חמדאן

בשם המשיבים :
עו"ד סיגל אבנון

פסק-דין

השופט נ' הנדל:

1. עותרת 2 (להלן: העותרת), ילידת ארצות הברית, מחזיקה בנוסף לאזרחותה האמריקאית גם באזרחות ירדנית. בשנת 2006, באה העותרת בברית הנישואין עם עותר 1, תושב האזור (להלן: העותר), ומאז היא מתגוררת באזור עם משפחתה – אליה הצטרפו במהלך השנים עותרים 3-6.

לדברי העותרים, בשנת 2008 הם פנו לרשות הפלסטינית בבקשה לאיחוד משפחות (להלן: בקשת האיחוד) – ובבירור שערכו בשנת 2015 מסרו להם גורמי הרשות כי הבקשה עודנה "בטיפול". על פי גרסתם, במשך תקופה ארוכה הניחו המשיבים לעותרת להיכנס לאזור ולשהות בו בכפוף להפקדת ערובה כספית, אך בשנת 2013 – ושוב, בשנת 2015 – סירבו לאפשר לה להיכנס, ומשכך פנו העותרים לבית משפט זה. העתירה הראשונה (בג"ץ 1852/14; להלן: העתירה הראשונה) נמחקה, ורעותה (בג"ץ 2060/15; להלן: העתירה השנייה) נדחתה – אך לאחר ההכרעה בעתירה השנייה המשיבים התיירו לעותרת להיכנס לאזור, בכפוף להפקדת עירבון בסך 20,000 ₪. דא עקא, בהמשך חל מהפך נוסף בעמדתם, ובחודש מרץ 2016 נדחתה בקשת העותרת להארכת תוקף אשרתה. תחילה, נומקה ההחלטה בשהותה הבלתי חוקית, כביכול, באזור, ובהמשך נמסר לעותרת כי בשל אזרחותה הירדנית היא תוכל להיכנס לאזור רק "באמצעות רישיונות ביקור מטעם הרשות הפלסטינית".

2. מכאן העתירה הנוכחית, בה טוענים העותרים כי אין כל מניעה להעניק לעותרת אשרת כניסה לפי נוהל כניסת זרים לשטחי איו"ש (להלן: נוהל כניסת זרים) – כפי שגם נהגו המשיבים בעבר – שהרי ברשותה אזרחות אמריקאית. יתר על כן, גם בהנחה שהנהלים הפורמליים אכן מחייבים פנייה לרשות הפלסטינית, לא ניתן להתעלם מן הקושי המעשי הכרוך בכך. לדברי העותרים, הרשות, שכלל אינה שולטת על גבולותיה, נמנעת בצורה שיטתית מהעברת בקשות מסוג זה לאישור הצד הישראלי – ולכן יש להורות למשיבים ליטול את היוזמה, ולהעניק לעותרת אשרת כניסה שתגן על זכויות העותרים לחיי משפחה, ועל טובת העותרים הקטינים. מטעמים אלה, הם מבקשים "להתיר ו/או להאריך את אשרת שהייתה של העותרת" עד מיצוי הליכי קבלת המעמד ברשות הפלסטינית – ובכלל זה, להורות למשיבים להקים מנגנון מעקב אחרי בקשות לאיחוד משפחות המוגשות לרשות, ולמצער, להתחקות אחר בקשת העותרים.

3. מנגד, המשיבים סבורים שיש לדחות את העתירה על הסף, הואיל ובשנים שחלפו מאז ההכרעה בעתירות הקודמות לא חלו שינויים במצב העובדתי, ולא הועברו על ידי הרשות הפלסטינית בקשות כלשהן בעניינה של העותרת. בנסיבות אלה, עקרון סופיות הדיון – שכוחו יפה גם בהליכים המתנהלים לפני בית המשפט הגבוה לצדק – אינו מאפשר לדון מחדש בטענות שכבר נדונו ונדחו בעבר. בתוצאה זו תומכים, לדעת המשיבים, ניסוחה העמום והכוללני של העתירה, התשתית העובדתית החלקית שהיא פורשת, וחוסר ניקיון כפיה של העותרת, שהגישה את העתירה בעודה שוהה באזור שלא כדין. לטעמם, יש לדחות על הסף גם את ההשגות הכלליות "באשר למדיניות המותווית

באמצעות הסכמי הביניים", משום שמדובר בטענות כוללניות החורגות מגדרי הסעדים המבוקשים, ותוקפות מדיניות שהתקבלה זה מכבר בפסיקה.

4. עם זאת, בתשובתם לתגובה טענו העותרים כי לאחר ההכרעה בעתירה השנייה התברר שהרשות הפלסטינית מסרבת להניח להם להגיש בקשה חדשה לאיחוד משפחות – והם סבורים כי די בכך, ובאשרה שהנפיקו המשיבים לעותרת בחודש נובמבר 2015, כדי להעיד על הצורך בבירור מחודש של טענותיהם. על רקע דברים אלה נדרשו המשיבים להגיב לגופה של העתירה, ולהתייחס, בין היתר, "לטענה [...] כי התירו לעותרת להיכנס לאזור לאחר מתן פסק הדין [בעתירה השנייה] – כמו גם לשאלת תפקודו של מנגנון העברת הבקשות מהרשות הפלסטינית למשיבים".

בתגובתם המשלימה, תמכו המשיבים את יתדותיהם בסעיף 5.ב. לנוהל כניסת זרים, הקובע כי הנוהל לא יחול על בני זוג המחזיקים באזרחות של אחת המדינות המוזכרות בנספח א' לנוהל – ובהן ירדן. לדידם, שעה שהעותרת היא אזרחית ירדן, הוראה זו מוציאה אותה מגדרי נוהל כניסת זרים, ללא קשר לאזרחות הנוספת שברשותה. אמנם, לאחר שנדחתה העתירה השנייה ניתנה לעותרת אשרת כניסה, אך הדבר נעשה "בטעות ובניגוד לנהלים", ולא ניתן להסיק ממנו כי עניינם של בעלי אזרחות כפולה ייבחן לפי נוהל כניסת זרים.

בהעדר תחולה לנוהל זה, העותרת תוכל להיכנס לאזור רק באמצעות פנייה לרשות הפלסטינית – בין אם בבקשה לאיחוד משפחות, לפי סעיף 28(11) לנספח האזרחי להסכם הביניים הישראלי-פלסטיני בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (להלן: הסכם הביניים), ובין אם בבקשה לרישיון ביקור, לפי נוהל הנפקת רישיונות ביקור זרים ברשות הפלסטינית (להלן: נוהל רישיונות ביקור). המשיבים מדגישים כי הרשות מחזיקה בשיקול דעת לגבי הטיפול בבקשות כאלה, כך שהם יידרשו להן רק אם יוחלט להעביר אותן לאישורם. בענייננו, לא הועברה כל בקשה לגבי העותרת, ועל כן – כפי שנקבע גם בעתירות הקודמות – אין להורות למשיבים לדון בעניינה. בהקשר זה, הציגו המשיבים נתונים המלמדים כי הרשות הפלסטינית מעבירה לאישורם מדי שנה אלפי בקשות לרישיונות ביקור, לצד בקשות בודדות לאיחוד משפחות – ומכאן שאין במנגנון הקיים פגם מובנה, המצדיק סטייה מן הדין הקיים.

5. יצוין כי ביום 10.4.2019 הגישו המשיבים תגובה משלימה נוספת, בה הבהירו כי עבודת מטה שעל אודותיה עדכנו בבג"ץ 6020/18 עשויה להשליך בעתיד על עניינה של העותרת – אלא שהיא טרם הבשילה, ולכן אינה רלוונטית להליך הנוכחי.

6. בענייננו אין צורך להידרש לשאלות לגבי תחולת נוהל כניסת זרים בעניינה של העותרת – אם בשל האזרחות הכפולה שברשותה, ואם מטעמים אחרים – נוכח קיומו של מעשה בית דין. בית משפט זה שב וקבע בעבר כי על העותרים לפנות לרשות הפלסטינית בבקשה לרישיון ביקור, או לחידוש הטיפול בבקשתם לאיחוד משפחות, וכי אין להורות למשיבים להידרש לעניינם בטרם תעביר הרשות בקשות אלה לאישורם (פסקה ב' לפסק הדין בעתירה הראשונה, ופסקה 6 לפסק הדין בעתירה השנייה).

אכן, העותרים טוענים כי חל בענייננו שינוי נסיבות המצדיק סטייה מעקרון סופיות הדיון (לדיון בעיקרון ובחריגיו בהקשר של הליכים לפני בית המשפט הגבוה לצדק ראו, למשל, בג"ץ 9060/08 עבדאללה נ' שר הביטחון, פ"ד סה(2) 669 (2012), ובג"ץ 5193/18 ועד תושבי הכפר אלח'אן אלאחמר נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית, פסקאות 9-16 לפסק דינו של השופט עמית (5.9.2018)). לדבריהם, לאחר ההכרעה בעתירה השנייה מסרו להם גורמי הרשות הפלסטינית כי בקשתם לאיחוד משפחות עודנה בטיפול, וכי, בניגוד להנחה שעמדה, כביכול, ביסוד פסקי הדין הקודמים, אין באפשרותם להגיש את הבקשה מחדש. ברם, העותרים לא תמכו את הדברים באסמכתאות כלשהן – ולמעשה, אף קיים פער משמעותי בין הגרסה שמסרו בכתב העתירה (לפיה, נמסר להם שהבקשה כבר "הועברה לצד הישראלי"; פסקה 13) לזו שנמסרה בתשובתם לתגובה המקדמית (בה נאמר רק שהתברר שהבקשה "בטיפול"; פסקה 3). זאת ועוד, גם בהנחה שהדברים המיוחסים לגורמי הרשות אכן נאמרו, אין לראות בכך משום מיצוי של ההליכים שאליהם הופנו העותרים בעתירות הקודמות – וממילא, לא מדובר בשינוי נסיבות המאפשר בחינה מחודשת של האפשרות להעניק לעותרת אשרת כניסה. לא זו בלבד שהעותרים כלל לא התייחסו למסלול של הגשת בקשה לרישיון ביקור, לפי נוהל רישיונות ביקור, אלא שגם הקושי שבו נתקלו, כביכול, במסלול איחוד המשפחות אינו מצדיק בירור מחודש של העניין בשלב זה. בדיקה חד פעמית של סטטוס הטיפול בבקשה "בחוץ" נובמבר 2015 או בסמוך לכך – כלשון התצהיר שצורף לתשובת העותרים – אינה יכולה להעיד שערוץ זה חסום בפניהם, ואינה מצדיקה, כאמור, סטייה מעקרון סופיות הדיון.

7. אוסיף כי הנתונים שהציגו המשיבים – מהם עולה כי הרשות הפלסטינית מעבירה לאישורם אלפי בקשות לרישיונות ביקור מדי שנה, וכי בשנים האחרונות נפתחה הדרך גם לבקשות לאיחוד משפחות – שומטים את הקרקע מתחת לטענה כי מנגנון הפנייה

לרשות חדל מלתפקד, ומלמדים כי אין מקום לבחינה מחודשת של תחולת נוהל כניסת זרים בעניינה של העותרת.

אף באשרת הכניסה שניתנה לעותרת בחודש נובמבר 2015 אין כדי לשנות את התמונה – ואין בטעות שנעשתה כדי להצדיק דיון מחודש בשאלות העקרוניות והפרטניות שכבר הוכרעו.

8. אשר על כן, העתירה נדחית. בנסיבות העניין, אין צו להוצאות.

ניתן היום, ז' בסיון התשע"ט (10.6.2019).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט